

Avelsplan för svenska ardennerhästen

1 Bakgrund

Med en ökad befolkningsmängd och med industrialiseringens början på 1800-talet, krävdes en större häst med tyngd, massa och styrka, för att kunna dra de allt större maskinerna som användes inom jordbruket. Arbetskraften på landsbygden minskade till följd av inflyttningen till städer och en ökad mekanisering av jordbruket var nödvändigt för att tillgodose livsmedels behoven.

Hästmaterialet vid denna tid bestod av de olika typerna av den s.k.lanthästen, sällan över 140 cm i mankhöjd och med gracil exteriör. 1800-talets mitt präglades av en korsningshysteri, där man provade ett flertal europeiska kallblodsraser för att förbättra kvalitén på den inhemska hästbeståndet. Man var inte nöjd med resultatet och intresset vändes mot ardennern, som med sin långa historik var väl etablerad i de europeiska länderna. Redan Kejsar Nero, Julius Cesar och Napoleon omnämner ardennern i sina efterlämnade skrifter, där man framhåller rasens utmärkta egenskaper.

1873 importerade greve C.G Wrangel, till ett Värmländskt Hingstbolag, tre ardennerhingstar från Belgien, Ardenne, Faro och Raillieur. 1874 importerades stona Rigolette och La Mére till Blomberg. Kammarherre Thorsten Nordenfelt, importerade hingsten Bismark 187 och 17 ston till Björneborgs bruk. Därmed var grunden lagd till den svenska ardenneraveln. Ardennerhästen blev snabbt populär, den visade sig vara synnerlig väl lämpad för klimatet och jordmån. Det skedde ett stort antal importer av hingstar och ston, spred sig över syd och mellan Sverige, och blev den utan konkurrens helt dominerande rasen. Valet av avelsmaterialet var inriktat på den mindre typen av ardennerhäst, kommen från höglandet, den kallades bergsardenner, små hårda och rörliga hästar, vilket vid korsning visade sig passa väl ihop med det inhemska hästmaterialet.

Från 1930-talet var den svenska populationen av ardenner så stor att endast ett mindre antal importerades. Det utvecklades en svensk typ av ardennerhäst, genom inriktningen av de mindre hästarna i avelsarbetet. Landskapet i Sverige bestod till största delen av små jordbruksfastigheter, där man med sin karga jordmån föredrog en mindre och lättfödd ardennerhäst och med detta har det hela tiden avlats för en medelstor brukstyp, medan övriga Europa till en viss del avlat på en större typ, som även varit inriktad på köttproduktion. Införandet av hästpremieringsreglementet 1874 och med detta en hård selektion av avelsdjuret, har inneburit att den svenska ardennerhästen är känd för sin sundhet och goda exteriör.

Genom sitt goda lynne och bruksegenskaper, var den svenska ardennerhästen en bidragande orsak till välståndet som byggdes upp i Sverige under 1900-talet.

Avelsföreningen För Svenska Ardennerhästen ansvarar sedan bildandet 1901, för registrering och stamboksföring och är internationellt godkänd som moderstamboksorganisation för svensk ardenner.

Antalet ston i avel har varierat kraftigt under de senaste 100 åren. År 1960 betäcktes 11.100 ston. 2009 betäcktes 470 ston.

Antalet hingstar i avel 75 – 80 st.

Dagens uppfödare av ardennerhästar består till större delen av uppfödare av 1 – 2 ston. Ett litet antal i större omfattning. En trend bland nya hästägare är att man hyr in sin häst, vilket tyvärr begränsar avelsmöjligheten. Populationen har under en tioårs period varit konstant eller lätt vikande. Ambitionen är en ökad populationsstorlek, med bibehållande av den genetiska bredden, och rasens särdrag

2 Avelsprogram och avelsframsteg

2.1 Hur skapas avelsframsteg

Ett avelsprogram (figur 2) anger i korthet både principerna för hur man förbättrar rasen och hur detta i praktiken ska gå till för att uppställda avelsmål ska kunna realiseras. De faktorer som påverkar möjligheterna till avelsframsteg är av såväl genetisk som policy-mässig natur och där det fordras samarbete uppfödare emellan liksom mellan avel och brukandet.

De flesta av hästens egenskaper påverkas både av arv och miljö i olika stor utsträckning. Grundläggande för all avel är att de egenskaper man vill förbättra är ärftliga. Arvbarhet är ett mått på nedärvning och beskriver hur stor del av en egenskaps variation som beror på arvet. Ju mer ärftlig en egenskap är, desto lättare är det att bedriva avel för att förbättra

den. Hur stort avelsframsteget blir beror på flera olika faktorer och kan beräknas med formeln i figur 3.

Säkerheten i urvalet är en faktor som direkt påverkar avelsframsteget. Ett felaktigt urval, t.ex. om de bästa hästarna *inte* sätts i avel, får lätt stora negativa konsekvenser. Säkerheten blir högre ju högre arvbarheten är för egenskapen och ju mer information vi har om hästen, t.ex. upprepade bedömningar och härstammingsupplysningar. Säkerheten ökar också ju större sambandet är mellan det vi mäter och målet för aveln. Detta illustreras av den sista rutan i formeln.

Intensiteten i urvalet, dvs. hur stor andel av hästarna vi väljer att använda i aveln, är också en viktig faktor. Om ett fåtal hästar väljs ut till avel på ett riktigt sätt kommer de att vara mer överlägsna medelnivån i rasen än om många väljs ut, och därmed kommer avelsframsteget att öka. För att kunna välja ut endast de bästa till avel och samtidigt bevara antalet hästar i rasen någorlunda konstant måste många hästar testas.

En tredje faktor är **generationsintervallet**. Ett kort generationsintervall, som man får om de utvalda hästarna sätts i avel i ung ålder, gynnar avelsframsteget eftersom varje ny generation är bättre än den förra om ett korrekt urval skett.

Ytterligare en faktor som påverkar avelsframsteget är den **genetiska spridningen**. Med det menas den ärftliga variationen som finns mellan hästarna.

Varje delmoment i sig är viktigt för att nå genetiskt framsteg inom rasen. Eftersom förutsättningarna för prövning och urval är så olika mellan hingstar och ston får man behandla vart kön för sig. Hingstar och ston har olika möjlighet att få avkommor, avelshingstar kan få flera hundra, t.o.m. per år, och ett avelssto oftast färre än tio stycken under en livstid. Antalet avkommor påverkar drastiskt möjligheten att säkert avelsvärdera individen i fråga och när detta kan ske. I alla framgångsrika avelsförbund har man en strikt kontroll av hingstar som godkänns för avel, medan kraven på stona mer beror på uppfödarens ambitioner.

2.2 Uppnådda avelsframsteg

Svensk ardenneras med korrekta rörelser, och med en god sundhet. Genom 130 årigt avelsarbete, och genom avelsvärderingarnas selektering har det framtagits en arbetshäst med massa och med bra bruksegenskaper, och ett gott temperament, och sundhet. I takt med att antalet avelsdjur minskade, har stor hänsyn tagits till den genetiska bredden, Avelsföreningen tillämpar på senare år möjligheten att godkänna hingstar med lägre poäng, för att bibehålla den genetiska bredden. Med hänsyn till föregående och delvis på grund av mindre import, med bibehållande av den svenska ardennerhästens typ och karaktär, har inavelsgraden ej ökat. På senare år har goda resultat uppnåtts beträffande, kropps massa, extremiteternas korrekthet, samt bättre rörelser.

3 Översyn av avelsplanen

Sker kontinuerligt. Avelsplanen skall vara så utformad, att den kan stimulerar långsiktigt avelsarbete. En årlig översyn sker av styrelsen utsedd arbetsgrupp.

4 Vision och avelsmål

Visionen för Svensk Ardenneravel uttrycker en långsiktig målsättning för både nationellt och internationellt bruk av Svensk Ardenner och ska vara vägledande för både kort- och långsiktiga avelsåtgärder:

Förverkligandet av denna vision förutsätter

- en stark medlemsorganisation med både ideella och professionella insatser
- ett urval av avelshingstar som kan göras tillgängliga för uppfödarna över hela landet
- omfattande tester av unghästar för både avels- och marknadsföringsändamål
- effektiva metoder för avelsvärdering och information till uppfödarna
-

4.1 Avelsmål

Ett mer preciserat **avelsmål** anger de egenskaper som anses viktiga för rasens fortsatta utveckling och de mål man har satt upp. Avelsmålet skall vara långsiktigt och marknadsanpassat.

Det övergripande avelsmålet för Svensk Ardenner lyder:

” att hålla rasen ren från inblandning av främmande raser, och förbättra dess exteriör, rörelser, och hälsotillstånd med bibehållande av de goda bruksegenskaperna.”

Denna formulering anger vad målet är som helhet för rasen, men det saknar mer detaljerade beskrivningar för de olika egenskaperna och vilken relativ betydelse de bör ha. Ardennerhästen har många användningsområden förutom för körning. De senaste åren har ardennerhästen även blivit populär som ren fritidhäst för promenadridning, men den används också inom barockridning, och skogskörning. Man måste beakta hur målgruppen ser ut nu och förväntas göra liksom vilka krav som kommer att utvecklas. En ny målgrupp är miljöarbete inom stad och kommunalförvaltning, där hästen används med fördel till bl a gräsklippning och även till sophantering. Med ökad användning inom kommunal förvaltning, krävs goda bruksegenskaper som t.ex. Dragförmågan, lugnt och stabilt temperament, samt god samarbetsförmåga. När det gäller sundhet och hälsoproblem, läggs det stor vikt vid hudkvalité så som mugg, rasp, samt sommar eksem. Vad beträffar hingstar, så är denna åkomma en kassationsorsak. Vid avelsvärdering och stamboksföring av ston, noteras det på avelsvärderingsbeviset med negativt resultat. I övrigt se rasvisa krav i AfSA:s sto och hingstreglemente.

Nedan följer mer preciserade avelsmål.

Exteriör:

Ardennerhästens exteriör skall vara väl sluten med stark rygg ett långt kors, breda djupa låar, ha rättställda ben med korta skenor, torra kraftiga väl markerade ledgångar, ock välformade hovar, som harmonerar med hästens storlek. Avelsföreningen arbetar för en rastypisk och medelstor häst.

Rörelser och temperament:

Rörelserna skall vara vägvinnande och temperamentet tyda på ett mycket gott lynne.

Sundhet:

Helhetsintrycket av svensk ardenneravel av idag är att inget land i Europa har så sunda och friska hästar som Sverige. Just sundhetstillståndet och lynnet har varit och är det viktigaste egenskaperna hos en god arbetshäst och med detta som främsta riktmärke har sentidens ardennerhäst avlats fram.

Övrigt:

Den svenska ardennerhästen ska i övrigt kännetecknas av att ha en god fruktsamhet och vara tidigt utvecklad.

Lämplig storlek: 153 – 165 cm i mankhöjd. 26 – 29 cm på skenans omfång

5 Registrering av identitet

År 1986 infördes obligatorisk registrering av alla föl som grund för deltagande i alla avelsaktiviteter. Registrering har föreningen tillämpats sedan 1923. Av Avelsföreningen utsedd tjänsteman utfärdar registreringshandlingar. Vid oklara fall gällande identitet och härstamning, hänskjutes detta till föreningens styrelse för beslut. Eventuella ändringar i registret, utföres av registratören efter styrelsebeslut. Tillgängligheten för registrerade hästar finns på Blå Basen,

Grunden i allt avelsarbete är att säkerställa djurens identiteter. När identiteten är säkerställd kan man registrera hästens egenskaper eller resultat. Hästaveln har av tradition sedan länge haft en mycket noggrann registrering och tillförlitliga härstamningsuppgifter. En säker identitet är ett måste för ett hållbart avelsarbete. I Ardennerhästens hästdatabas och SH:s Blå Basen finns för närvarande cirka 20.000 hästar

Hästarnas egenskaper och resultat är en mycket viktig del av avelsarbetet och naturligtvis måste det vara utan tvivel att det är just precis den hästen som får just det resultatet eller har den egenskapen. En säker identifiering av hästen i samband med t ex 3-års premiering och vid stamboksföringen, vid tävling och vid klinikbesök är därför nödvändig. Det är viktigt att upplysa alla som arbetar med detta på bedömnings- och tävlingsplatser liksom veterinärer vid sjukdomsbesök om vikten av att säkerställa hästens identitet vid registrering av resultat eller sjukdomsdiagnos.

5.1 Fölregistrering, identitets- och härstamningskontroll

Från och med 2006 års fölgång gäller att alla föl chipmärks vid registrering. Uppfödarna ska i alla registreringsfrågor vända sig till Ardennerhästens kansli. För godkända hingstar enligt rasvisa krav, krävs DNA-kontroll, genom en kontroll mot hingstens fader, och i de fall det föreligger oklarheter kring härkomsten.

Godkända färger inom aveln är brun, fux, svartbrun, svart, silverbrun (tidigare läderfux), silversvart (tidigare läderfux) samt olika skimmelvarianter (såväl avblekbar och konstant). Registrerade hästar finns tillgängliga för allmänheten via SH:s Blå Basen, som vårt passprogram är kopplat till.

5.2 Stamböcker och register

Avelsvärdering av ston baseras på egna och eventuella avkommors meriter. Beroende på uppnådda resultat tilldelas stona en värdebokstav.

- För egna meriter får stoet värdebokstav B eller AB. För AB krävs diplomstatus som 3-åring, eller genomförd kör-, plöjnings- eller skogskörningstävling i distrikts-, mästerskapsklass eller vid regional körtävling, samt erhållit lägst 38 poäng exteriört, eller erhållit lägst 42 poäng vid utställning eller premiering för två olika domare vid två olika tillfällen.
- För meriterade avkommor för ston erhålles värdebokstav A, ELIT eller SUPERELIT-utmärkelse. För hingstarna erhålles värdebokstäverna: A, Elit och Superelit

Stambokföring innebär att stoet tas in i Riksstambok för Svenska Ardennerhästen. Ston stambokförs tidigast vid 4 års ålder då de haft minst ett föl efter en för rasen godkänd hingst.

För egna meriter på hingstar, kan de erhålla – tillstånd – G – B- AB. Hingstar stambokförs tidigast vid 3-års ålder.

Grundstambok

Grundstamboken är öppen för alla djur som uppfyller rasvisa krav. För att räknas som renrasigt djur, krävs 4 generationer för godkännande av hingst, och 3 generationer för godkännande av sto. Grundstamboken har även en nummerserie med raskod 73 för djur med okänd härkomst, samt en 9000 serie för renrasiga djur som inte uppfyller rasvisa krav. För införande i Rikssatamboken krävs individbedömning

För utförligare regler, se www.ardennerhasten.se sto-resp. Hingstreglemente.

6 bedömningar – tester av unghästar, ston och hingstar

Fram till 1985 ansvarade Lantbruksstyrelsen för premieringen av hingstar och ston. Hingstar måste fram till dess uppfylla vissa minimikrav för att få användas i avel. Nu ansvara AfSA som egen avelsorganisation för avelsvärderingen av hingstar och ston. Fram till och med 2005 ställde staten krav på att alla hingstar i allmän avel skulle ha genomgått svensk avelsvärdering samt uppfylla vissa minimikrav ur djurskyddssynpunkt för att få användas.

Sommarpremieringarna i SH:s regi från 1986, och dessförinnan i Lantbruksstyrelsens regi, för bedömning av unghästar och stambokföring av ston skapar underlag för värdering av exteriöra egenskaper i avelsarbetet. Från 2006 gäller helt nya författningar ifråga om avelsvärdering av hingstar. Avelsvärderingarna är nu frivilliga och sker i AfSA som i sitt reglemente (med rasvisa reglementen) förbehåller deltagandet i olika aktiviteter för hästar fallna efter hingstar som med godkända resultat genomgått avelsvärdering.

Olika bedömningar av unghästar, ston och hingstar utgör grundvalen i avelsplanen för den svenska ardennerhästen. För att stärka rasens konkurrenskraft är det därför angeläget att få ett stort deltagarantal av sådana hästar som kan bidra till att föra aveln framåt. Ekonomiska och marknadsmässiga stimulanser är viktiga som stöd för avkommeprövning och urval av hingstar som uppfyller de krav avelsplanen och hingstreglementet ställer för avelsgodkännande. Detta är särskilt betydelsefullt i den förändrade situation aveln nu befinner sig då det inte längre finns ett lagligt krav på avelsvärdering av hingstar. Ardennerhästen förbehåller därför, liksom STC och ASVH, deltagandet i sina avelsbefrämjande aktiviteter för hästar som är fallna efter hingstar som är godkända enligt ardennerhästens rasvisa reglemente.

De krav man måste ställa på unghästbedömningarna för att de ska kunna utnyttjas för avelsändamål är att:

- bedömningarna görs av kunniga och erfarna domare i resp. bedömningsmoment
- bedömningarna genomförs på samma sätt, enligt fastställt regelverk, på alla platser
- bedömningarna upplevs som intressanta, rättvisande och värdefulla av ägare till unga hästar genom bl.a. de råd för fortsatt användning av hästen som ges
- bedömda egenskaper speglar avelsmålen och uppvisar en hög eller medelhög arvbarhet
- hästarna är så oselektade som möjligt och att en stor andel av varje årgångs hästar kommer till bedömning

6.1 Fölbedömningar

Fölbedömningar arrangeras juli-september. Genom fölbesiktningarna stimuleras uppfödarna att tidigt hantera sina föl och uppfödarna ges möjlighet att visa upp och marknadsföra fölen. Bedömningen sker enligt följande: 1. Typ 2. Huvud, hals, bål och kors 3. Extremiteter, samt rörelsernas korrekthet 4. Skritt 5. Trav, ingen poängtilldelning Rådgivande bedömning sker även beträffande fortsatt uppfödning, och även lämpligheten som avels och bruksdjur

6.2 Unghästbedömning

Treårsbedömningarna är viktiga ur avelssynpunkt på främst två sätt. Dels för att det är den tidigaste avkommeprövningen av större vikt som vi får av avelshingstarna. Den andra viktiga funktionen är att den allsidiga bedömningen och klassindelningen gör att man kan rekommendera ägarna till de bästa stona att sätta in dessa i avel. Genom att använda unga och bra ston i avel ökar avelsframsteget inom rasen. Bedömningen sker enligt följande: 1. Typ 2. Huvud, hals, bål och kors 3. Extremiteter, samt rörelsernas korrekthet 4. Skritt 5. Trav. Rådgivande bedömning sker även beträffande fortsatt uppfödning, och även lämpligheten som avels och bruksdjur. Härstamningsvärdering tillämpas på 3-åriga ston och hingstar.

6.3 Individprövning och bruksprov för hingstar och ston

Individprövning och bruksprovet är det enskilt viktigaste momentet för prövning och urval av avelsdjur i avelsplanen.

År 1993 påbörjades utvecklingen av nuvarande bruksprov för hingstar.

För detaljerade regler hänvisas till AfSA:s sto och hingstreglemente 2010

6.4 Tävlingsresultat

Tillämpas i form av obligatoriska bruksprov för hingstar, och frivilliga bruksprov för ston. JUF:s tävlingar tillgödöräknas också som meriter för individbedömning.

6.5 Fruktsamhet - hälsoegenskaper – defekter

Sedan 1986 har hingstarnas betäcknings- och fruktsamhetsresultat databearbetats och årligen redovisats för olika betäckningsmetoder.

Då SH bildades utvecklades en s.k. "Defektlista" som mall för AK Kallblod:s hantering av veterinära fynd i samband med avelsvärderingen av hingstar. Sedan 2014 ansvarar AfSA för defektlistan. Kassation kan endast tillämpas för de i AfSA angivna defekterna. I övrigt får samma normer för tilldelning av avelsvärdeklasser tillämpas som för övriga egenskaper.

Fruktsamheten hos hingstarna är mycket skiftande men någon generell kartläggning och analys av detta saknas och detta är inte heller något som tas med i avelsvärderingen utom då hingstarna har en fölningsprocent på mindre än 40 %. Då utreds de och kan tas ur avel om problemen består. Problemet med att bara ha fölningsredovisning som underlag för fruktsamhetskontroll är att det tar så lång tid innan resultat erhålls. Samtidigt är det så att

man behöver flera års resultat för att säkerställa att det inte är tillfälliga årsvariationer som orsakat ev. dåliga resultat.

Inavel är ej önskvärd inom rasen. Hos föreningen finns en dokumentation, hur släktskapsförhållandena ser ut inom rasen. Denna studie gjordes under tiden år 1990 - 2000. Enligt rasvisa krav, kan hingstar med ovanlig härkomst godkännas med lägre poäng, för att öka den genetiska bredden. Genom SJV:s försorg har vi även tillgång till sperma av hingstar som företräder idag en ovanlig härstamning. En årlig bevakning sker kontinuerligt av styrelsen. Rådgivning gällande härstamningar, betäckningar, inavelsgrad sker via föreningens kansli, avelsvärderingar, samt kursverksamhet. Föreningen har även en utsedd granskningsgrupp/ avelsråd /, som har till uppgift att gå igen om härstamningen på hingstar som är anmälda till avelsvärdering. För ston som är anmälda till sommarpremieringen, sker en härstamningsvärdering av premieringsföretagaren i samarbete med utsedd rasrepresentant.

En statlig utredning "Djurskyddskrav vid Hästavel" föreslår att de statliga föreskrifterna framöver ska ange vissa defekter och sjukdomar/störningar som rapporteringspliktiga för veterinärer och kliniker. Detta innebär att en vetenskaplig genomgång av olika defekters ärftlighet och djurskyddsmässiga betydelse kommer att göras varefter en ny defektlista får fastställas.

7 Avelsvärdering och publicering av resultat

En kontinuerlig och planlagd genetisk analys av resultat från alla olika provningsformer är nödvändig för ett effektivt avelsarbete. I första hand avses fölbedömningar och premieringar, samt fruktsamhets- och hälsodata.

Det är också oerhört viktigt att resultaten som analyseras inte är selekterade. Med detta menas att det är viktigt att så många hästar som möjligt i en årgång visas på premiering och att de som kommer till start inte bara är de bästa eller sämsta individerna.

För avelsvärdenas tillförlitlighet, och därmed möjliga avelsframsteg är två förhållanden helt avgörande:

- Domarkårens kunnsighet i och erfarenhet av unghästbedömningar samt deras förståelse av resp. bedömningars värde för avel, samt för den enskilda hästägaren. För att uppnå dessa mål, sker en kontinuerlig utbildning av domarkåren, samt informationsträffar i samarbete med rasrepresentanter
- Så många hästar som möjligt deltar i de unghästbedömningar som anordnas så att det ger ett säkert underlag för avelsvärdesberäkningarna. Föreningen bidrager ekonomiskt till att subventionera anmälningsavgifterna. Information till den enskilde hästägaren om vikten att visa hästar, för att nå avelsframsteg
- Vid central bedömning av hingstar bedöms, hälsoegenskaper, exteriör, härstamningsvärdering, samt bruksprov och temperament
- Vid bedömning av ston vid sommarpremiering bedöms stona exteriört, härstamning, samt frivilligt bruksprov, och körbarhetsintyg.

8 Urval av avelsdjur

När det gäller att få ett så stort avelsframsteg som möjligt är det bra att ha många hästar att välja bland men bara välja ut de bästa. Till avel vill man välja ut så många av de bästa hästarna så att det räcker till att ersätta de som går ur avel. Den säkraste selektionen gör man på individens egna resultat vid ett avelsvärderingstillfälle, t.ex. hingstars bruksprov, och stons resultat i treårsbedömningen. Till grund för bedömning och urval av ston ska självfallet läggas den erfarne uppfödarens egna kunskaper om aktuella hästars egenskaper. Föreningen har möjlighet att ta in hingstar som har lägre än 40 poäng exteriört, bara för att uppnå en genetisk spridning Första försöket med användning av djupfrost sperma var år 1998, två ston seminerades, varav ett föl föddes. Från år 2009 tappades hingstar på sperma, enligt SJV:s ram för bevarande av svenska husdjursraser. Sperma efter dessa finns nu bevarade, genom SJV:s försorg. Frysning av sperma från hingstar av ovanlig härstamning, skall ses som ett kompliment till säkerställande av den genetiska bredden. Under den sista 10 års perioden har en viss imort av avelsdjur skett från utlandet. Importen har bestått av djur liknande den svenska typen av ardennerhästen, och passar in i det svenska avelsprogrammet, med förbättrande av kropps massa, extremiteter, samt rörelser. Då vi nu uppnått dessa avelsmål, har styrelsen beslutat om en restriktiv inställning till fler importerade avelsdjur, och ser i dagsläget inget behov av fler importerade avelsdjur. Individ och härstammingskontroll för ev. importerade hingstar och ston, skall ske genom beslut av styrelsen.

8.1 Hingstar

På hingstsidan görs det första och största urvalet redan när ägaren till hingsten bestämmer sig för att inte låta kastrera sin hingst. Hingstar kan delta från 1 års ålder på premiering och bedömningen anpassas efter hästens ålder. En ökning av andelen hingstar som visas på premiering skulle kunna gynna avelsframsteget genom att vi skulle missa färre hingstar som inte visas och därmed inte får rådet att delta i bruksprovet. För stoägarna är detta också positivt, då avkommornas resultat ligger som grund för höjning av avelsvärdebokstav.

Teoretiskt sett finns ytterligare ett urvalstillfälle, men som hittills utnyttjats relativt lite, och det är att gallra ut hingstar med dålig förärvning. De hingstar som på det sättet får sänkt avelsvärdeklass används i ganska liten utsträckning. Se scematisk bild 1. Nuvarande situation. 2. Målsättning

8.2 Ston

På stosidan är selektionen inte alls lika stark som på hingstsidan. På premiering kan uppfödare få en bra och allsidig bedömning av sitt sto och genom denna bedömning få en objektiv bild av sitt stos lämplighet för avel.

Genom att erbjuda uppfödarna bra och ändamålsenliga bedömningar för ston och unghästar, genom fortbildning och genom att ha en konstruktiv dialog med uppfödarkåren kan man stimulera dem att sätta bra ston i avel och att detta sker medan stona fortfarande är unga. Se schematisk bild 1. Nuvarande situation 2- Målsättning

9 Domare och avelsrådgivning

En förutsättning för ett framgångsrikt avelsarbete är att Avelsföreningen för Svenska Ardennerhästen och dess medlemsföreningar har tillgång till väl kvalificerade domare (se kap. 7 och 8). SH har ett domarutbildningsprogram, men detta bör dock intensifieras då domarkåren idag har en relativt hög medelålder.

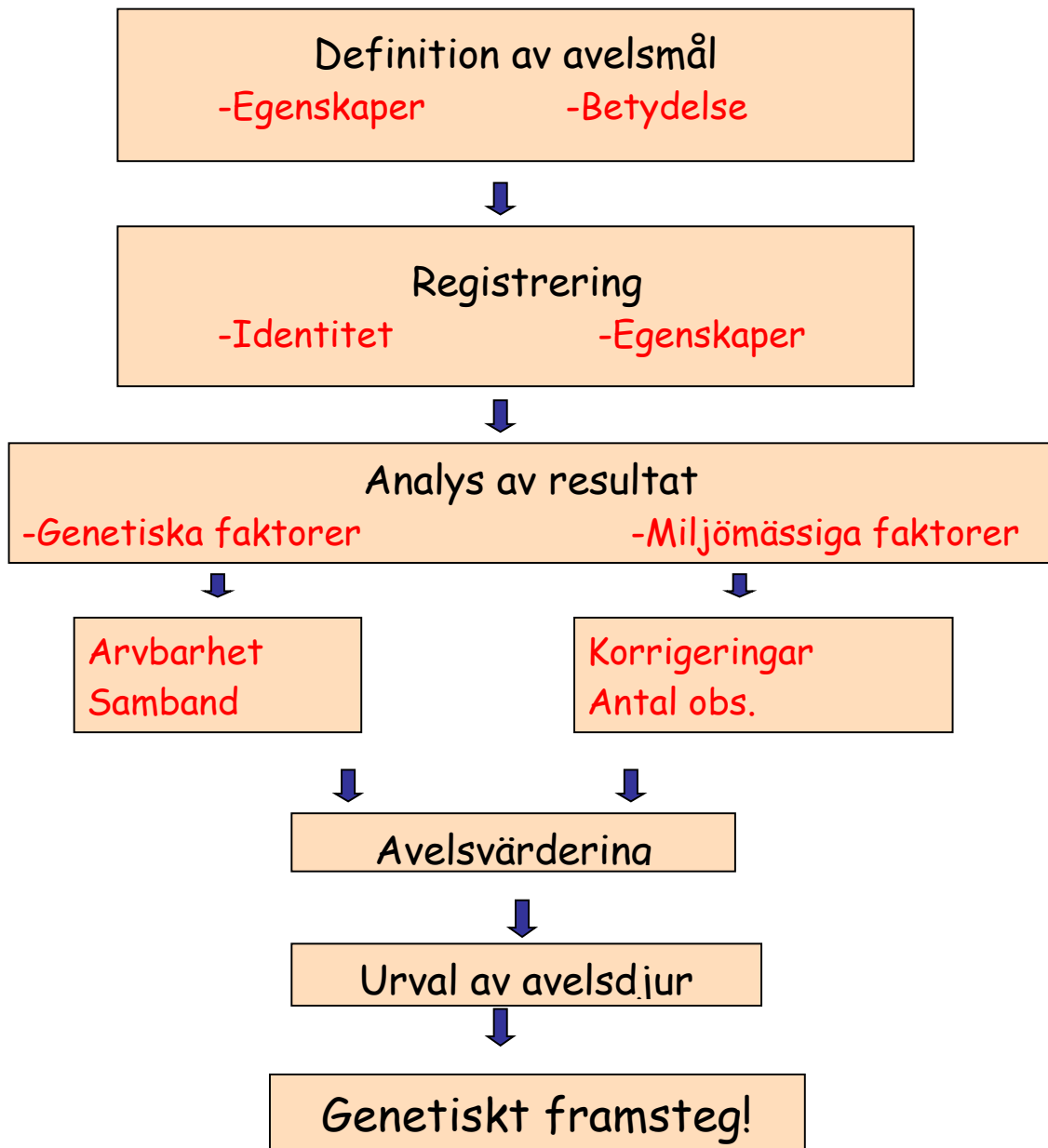
10 Avelsstimulerande insatser

Föreningen erhåller ekonomiska medel från SJV, och programmet via kompetensutveckling. En annan del är även ersättning för betäckning av ston det s.k fölstödet. En ökning av EU finansierade medel är önskvärt. Föreningen betalar även ut ersättning i form av körpremie, till ston och hingstar som gör ett godkänt körprov. Föreningen betalar även ut ett hingstbidrag, till högt bedömda hingstar som stannar kvar inom landet

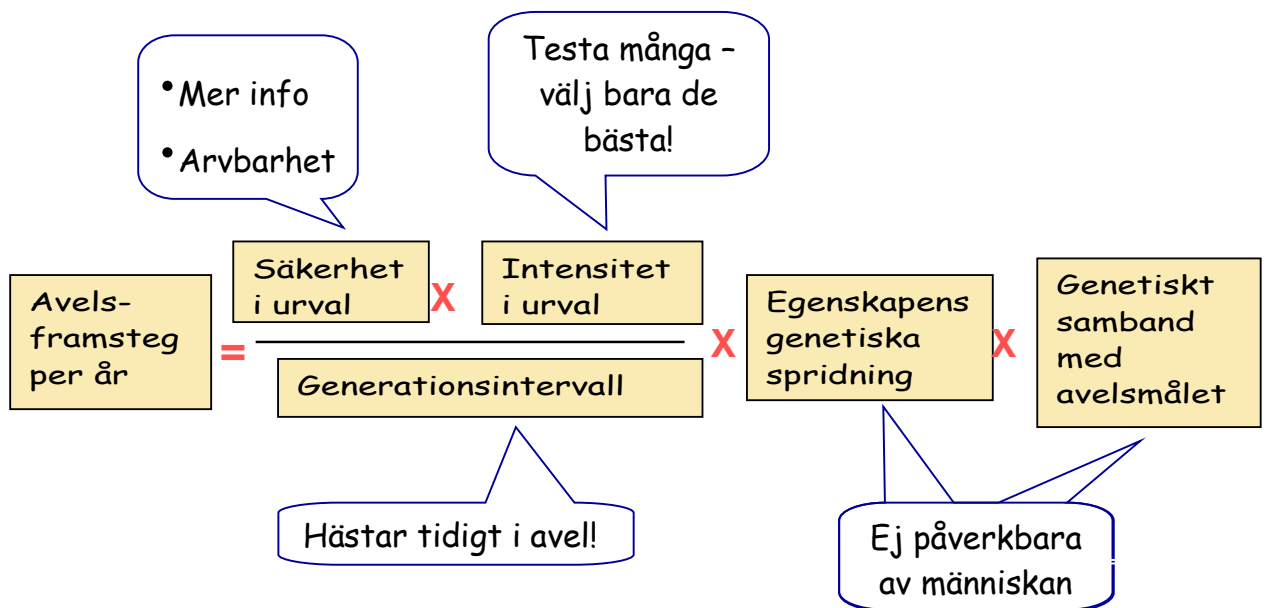
11 Schematisk avelsplan

I en avelsplan åskådliggörs vilka moment som har praktisk betydelse för hästägarna för att aveln inom rasen skall fungera på ett tillfredställande sätt, d.v.s. att erhålla ett så stort avelsframsteg som är praktiskt möjligt. I en konkret avelsplan syns det tydligt hur många hästar som behöver prövas och hur många hingstar och ston som behöver gå in i aveln vid en viss ålder för att planen skall fungera praktiskt.

Det är viktigt att regelbundet och rutinmässigt utvärdera, analysera och följa upp avelssituationen så att man tidigt kan korrigera det som inte fungerar bra. Det behövs också lämpliga och regelbundna tillfällen att följa upp och diskutera avelsarbetet/avelspanen med berörda.

Figur 2. Schematisk skiss över uppbyggnaden av ett avelsprogram

Figur 3. Faktorer som påverkar det genetiska framsteget